

The aim of the article is to characterize the current state of formation of the individual style of professional activity of future physical culture teachers in the process of pedagogical practice.

The methods of research: theoretical: logical analysis of regulatory and legislative framework, scientific research in the field of philosophy, pedagogy, psychology, sociology and related subdisciplines – to determine the state of development of the problem in the scientific literature; theoretical analysis, synthesis, abstraction in order to determine the key concepts of research; theoretical analysis, comparison and generalization of conceptual views on the problem under investigation in order to determine problem-thematic areas of the research.

Research results. The necessity of formation of an individual style of professional activity at the stage of educational training of future physical culture teachers has been confirmed. The possibilities of pedagogical practice as a component of professional training of future physical culture teachers in the formation of an individual style of professional activity are revealed. The importance of cross-cutting organization of the system of professional practices in the professional formation of future physical culture teachers as creative specialists in the field of physical culture and sports is proved.

Conclusions. Future physical culture teachers as creative individuals are able to produce an individual style of professional activity in the practice process based on activating a complex of personal qualities.

Key words: *individuality, style, individual style of activity, individual style of professional activity, physical culture teacher, pedagogical practice.*

УДК 378.018.43:[33:811.111]:004

Людмила Гаврілова

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ)
ORCID ID 0000-0003-1814-5323

Максим Ябуров

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ)
ORCID ID 0000-0002-5997-1464
DOI 10.24139/2312-5993/2019.03/014-027

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Авторами проаналізовано сучасні погляди на мобільне навчання як специфічний різновид електронного навчання, вивчено науковий досвід вітчизняних та зарубіжних учених К. Бугайчука, М. Кислової, С. Семерікова, А. Стрюка, М. Стрюка, Г. Ткачук, Дж. Тракслера, С. Бегера, Е. Джонс та ін. Надано власне розуміння поняття «мобільне навчання». Визначено місце мобільного навчання в підготовці майбутніх економістів-міжнародників та окреслено перспективи подальшого використання мобільних ресурсів під час формування їхньої англійської комунікативної компетентності. Описано результати он-лайн опитування студентів – майбутніх економістів-міжнародників та викладачів англійської мови, які забезпечують вивчення професійно зорієнтованих фахових дисциплін. Опитування дозволило

визначити частоту використання мобільних додатків для опанування англійської мови, їх затребуваність; найуживанішими виявилися Oxford Dictionary of English, Google Translate, English Grammar Test.

Ключові слова: мобільне навчання, мобільне навчальне середовище, англомова компетентність, майбутні економісти.

Постановка проблеми. Однією з форм сучасного інформаційно-комунікаційного навчального середовища є мобільне навчання (mobile learning) як таке, що відбувається з допомогою мобільних пристроїв. Рівень розвитку сучасних ІК-технологій, майже повсюдний доступ до Інтернету, наявність у користувачів різноманітних мобільних гаджетів дозволяють ефективно організувати навчальний процес в умовах мобільного навчання.

Реформування вищої освіти, її інтенсивна інформатизація зумовлює появу нових форм і методів мобільного навчання, яке привертає все більшу увагу науковців. Проте понятійний апарат цієї форми навчання поки що залишається не остаточно визначеним і дискусійним, слід виділити позитивні й негативні боки використання мобільних пристроїв у навчальних цілях, усвідомити специфіку мобільних форм і методів навчання, розробити методики навчання окремих дисциплін із урахуванням фахової специфіки в умовах упровадження мобільного навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Однією із системотворчих концепцій створення інформаційного простору сучасної вищої освіти є мобільність (навчальна, академічна, географічна, професійна), що призвело до появи мобільного навчання (mobile learning) як однієї з форм е-навчання (e-learning). Вивчення зарубіжного досвіду доводить, що в країнах Європейського союзу та світу перспективи розвитку мобільного навчання вже визначені і в значній мірі досліджені. Утім українська педагогічна наука лише розпочинає наукове осмислення й розроблення практичних шляхів використання навчальної мобільності в системі вищої освіти.

Г. Ткачук розглядає мобільне навчання (mobile learning або m-learning) як нову стадію розвитку електронного навчання (e-learning), що використовує в якості навчальних засобів мобільні пристрої і безпроводний доступ до навчальних ресурсів (Ткачук, 2018, с. 14). Науковцем визначено, що основними типами мобільного контенту під час мобільного навчання можуть бути мобільний сайт, мобільний додаток, адаптовані електронні засоби навчального призначення, окремий вид контенту, створений викладачем, соціальні мережі, унікальний контент доповненої реальності тощо (Ткачук, 2018, с. 17).

Розглядаючи мобільність у навчанні з позицій системного підходу, М. Стрюк, А. Стрюк та С. Семеріков виділяють основні тенденції розвитку академічної мобільності (перехід від мобільності студентів до мобільності

програм і постачальників освітніх послуг) та нові програми, спрямовані на підвищення академічної мобільності (франчайзінг, подвійні/спільні ступені, поєднання, нострифікація тощо). Авторами розглянуто нові види постачальників мобільності й акцентовано увагу на віртуальних університетах як основи віртуальної мобільності студентів, діяльність яких базуються на використанні нових ІКТ у вищій освіті, насамперед – Інтернет і мобільних навчальних середовищ (Стрюк та ін., 2015).

М. Кислова та К. Словак пропонують власний методичний підхід до використання мобільного навчального середовища в навчанні вищої математики, який будується навколо організації роботи в мобільному навчальному середовищі з вищої математики, сформованому на платформі Google Apps Education Edition із вживанням елементів методики навчання природничим дисциплінам майбутніх інженерів-електромеханіків. Розглянуто основні напрями використання мобільного навчального середовища з вищої математики (подання навчальних відомостей, виконання обчислень і візуалізація математичних залежностей, формування вмій і навичок проведення навчальних математичних досліджень, автоматизація контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів з вищої математики, підтримка навчальної діяльності студентів, організація самостійної роботи студентів) і засоби їх реалізації (Кислова та Словак, 2016). На думку авторів, мобільне навчальне середовище відіграє функції формування системи знань, моделювання та візуалізації окремих навчальних дій, формування вмій і навичок проведення навчальних досліджень, автоматизації контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів у певній галузі знань, підтримки навчальної діяльності студентів, організації самостійної роботи студентів тощо.

Аналізуючи процедуру використання мобільних додатків при розроблені дизайн-продукту в навчанні майбутніх фахівців з дизайну, Д. Борисенко наполягає на можливості застосування мобільних додатків у навчанні майбутніх фахівців з дизайну при вивченні дисциплін «Комп'ютерний дизайн» та «Основи формоутворення». Особливу увагу приділено організації проектної розробки дизайн-продукту із залученням мобільних додатків як додаткового елементу активізації навчальної діяльності та оптимізації практичної розробки студентів. На прикладі мобільних додатків Pinterest, Fashion Design, Ескіз, Bamboo Paper, SCANN3D, True Sculptor, d3D Sculptor та RealtimeBoard представлені практичні особливості залучення мобільних технологій на різних стадіях проектної розробки дизайн-продукту (Борисенко, 2015).

К. Бугайчук зазначає, що мобільне навчання («m-learning») у загальній системі освіти визначається як один із різновидів дистанційного навчання, а з іншого боку – як окремий вид навчання, який тим не менш має спільні риси з дистанційним та електронним навчанням. На думку автора, мобільне навчання реалізує такі принципи відкритості освіти, як гнучкість, модульність, незалежність від місця й часу, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. На підставі особливостей мобільних пристроїв К. Бугайчуком сформульовано правила розробки інформаційних ресурсів для мобільного навчання, запропоновано моделі впровадження мобільного навчання в навчальний процес закладів вищої освіти МВС України (Бугайчук, 2012). Частково погоджуючись із автором, тим не менш, додаємо, що вважаємо за доцільне розуміти під мобільним навчанням одну із сучасних форм е-навчання, доцільну для використання під час формування компетентності учнів/студентів у певній освітній галузі мобільними технічними засобами та змістом специфічного мобільного інформаційно-дидактичного контенту (дидактична функція), які до того ж відіграють комунікативну роль у ході взаємодії тих, хто навчається, між собою та з учителями/викладачами (комунікаційна функція). Найчастіше мобільне навчання використовується в системі змішаного навчання як одна з гнучких моделей сучасної освіти (Гагіна та Борисенко, 2018).

Дослідження більшості зарубіжних учених Дж. Тракслера (J. Traxler), S. Behera (С. Бегера), А. Jones (Е. Джонс) та ін. мають більшу практичну спрямованість. Так, Дж. Тракслер пропонує практичні поради із розроблення власних навчальних матеріалів для використання в мобільних додатках, наводить приклади наявних розробок у цій галузі, а також останні ініціативи в дослідженнях мобільного навчання (Traxler, 2009). С. Бегера проводить компаративний аналіз двох понять: електронне навчання (e-learning) та мобільне навчання (m-learning), їх специфіки, переваг та недоліків для обрання найбільш ефективних педагогічних методів і сценаріїв освіти (Behera, 2013), наполягаючи на необхідності використовувати обидві форми навчання.

Переваги мобільного навчання підкреслюють А. Jones (Е. Джонс) та ін., які виокремлюють шість чинників підвищення навчальної мотивації: контроль (над цілями), право власності, позитивний настрій, спілкування, навчання в контексті, послідовність контекстів (сценаріїв) (Jones et al., 2006).

Проаналізувавши наявні джерела, ми дійшли висновку, що всі науковці підкреслюють виняткову важливість мобільної форми організації навчання, яке має всі позитивні характеристики дистанційного навчання, дозволяючи в

той самий час уникати його основних недоліків. Поміж різноманіття інших навчальних середовищ автори виділяють мобільне навчальне середовище, як новітнє, зручне та вкрай ресурсонасичене. Проте, на нашу думку, проблема використання мобільного навчання ще не є достеменно розглянутою, адже залишаються такі відкриті питання, як аналіз впливу мобільного навчання на формування ключових компетентностей майбутніх фахівців, зокрема англомовної компетентності спеціалістів немовних галузей.

Мета статті. Спробуємо визначити місце мобільного навчання в підготовці майбутніх економістів-міжнародників і окреслити перспективи подальшого використання мобільних ресурсів під час формування їхньої англомовної комунікативної компетентності, що й становитиме мету даної статті.

Провідними **методами дослідження** є теоретичні методи наукового пізнання (аналіз і синтез, узагальнення й дедукція), а також методи емпіричного рівня (опитування та спостереження). Здійснення наукового пошуку забезпечується ключовими положеннями компетентнісного підходу як такого, що орієнтований передусім на досягнення результату, у даному випадку – на ефективне формування англомовної компетентності майбутніх економістів-міжнародників.

Виклад основного матеріалу. Як було вказано, мобільне навчання вважається новою стадією розвитку електронного навчання (e-learning), відмінністю якого є використання мобільних пристроїв і бездротового доступу до навчальних ресурсів. Науковці стверджують, що застосування під час професійної підготовки фахівців різних спеціальностей і рівнів вищої освіти засобів мобільного навчання є одним із сучасних чинників підвищення студентської мотивації, а також продуктивності навчання.

Організація моніторингових процедур є важливою умовою переформатування процесу навчання іноземної (англійської) мови (Гаврілова та Ябурова, 2017). Для з'ясування частоти й специфіки форм і методів мобільного навчання, переваг у виборі онлайн-сервісів, використовуваних під час вивчення англійської мови в процесі професійної підготовки фахівців з міжнародної економіки, було розроблено низку запитань і проведено онлайн-опитування, організоване на Google Docs. Нами був обраний метод опитування, оскільки саме він надає можливість швидкого отримання результатів. Опитування було анонімним, що забезпечило отримання більш правдивих і відкритих висловлювань. Використання безкоштовного сервісу Google Docs, а саме Google Form, було зумовлено декількома чинниками: передусім, технологія Internet-опитування значно спрощує процедуру моніторингу, дозволяє охопити більшу кількість респондентів, які отримують

запрошення до участі в опитуванні на електронні адреси, відповідають на запитання в зручному для них місці та у зручний час. Крім того, Google Form значно спрощують процедуру обробки даних і аналізу отриманих результатів, сервіс дозволяє зберігати результати у форматі електронних таблиць, автоматично унаочнює результати опитування у вигляді діаграм, надає можливість імпортувати їх у інші середовища (MS Office та ін.).

Доречно вказати, що Google Form дозволяють використовувати різні види запитань: вибір одного (або декількох) із можливих варіантів відповіді; уведення свого варіанту відповіді; здійснення вибору одного з варіантів у списку, що відкривається; оцінка пропонованого запитання у вибраній шкалі (максимально від 0 до 10) з можливістю додати підписи значення кожної оцінки (установлення послідовності відповідей); установлення відповідності запитань та відповідей тощо.

До опитування було залучено студентів – майбутніх економістів, які вивчають англійську мову як таку, що забезпечує їхню професійну комунікацію. До опитування залучилися й викладачі професійно спрямованих дисциплін англійської мови («Англійська мова за професійним спрямуванням», «Мова міжнародних документів», «Теорія і практика перекладу (бізнес-переклад та переклад конференцій)» та ін.). Загальна кількість респондентів – 54 особи. Метою опитування було визначення, яке місце в навчанні англійської має мобільне навчання.

Наведемо й прокоментуємо відповіді респондентів.

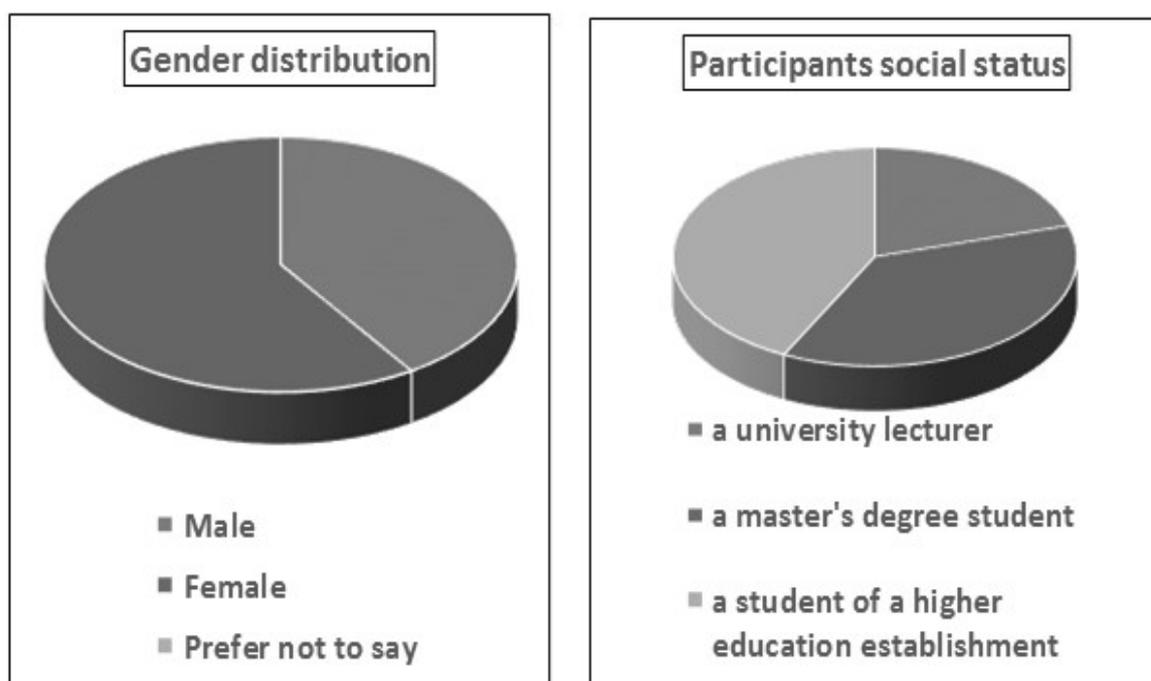

Рис. 1. Діаграми з показниками гендерного розподілу та соціального статусу респондентів

Як показано на рис. 1, серед учасників опитування: студентів (бакалаврського і магістерського рівнів) – 43 особи (79,6 %), викладачів англійської мови – 11 осіб (20,4 %). Щодо гендерного розподілу учасників опитування: 22 особи (40,7 %) – чоловіки, 32 особи (59,3 %) – жінки.

Аналіз відповідей на питання щодо рівня володіння англійською мовою (рис. 2) засвідчив доволі високі показники: зрозуміло, що рівень C1, як такий, що дозволяє гнучко й ефективно використовувати мову в соціальній, науковій та професійній діяльності, скоріш за все, характеризує викладачів, тоді як A2 (базовий, Pre-Intermediate level) – студентів перших курсів бакалаврського рівня.

A2 CEFR level (базовий рівень володіння англійською мовою) – 18,5 %;

B1 CEFR level (Low Intermediate, «пороговий» рівень) – 16,7 %;

B2 CEFR level (Upper-Intermediate, рівень незалежного користувача) – 29,6 %;

C1 CEFR level (Effective Operational Proficiency, рівень професійного володіння мовою) – 24,1 %;

Other (інший рівень) – 11,1 %.

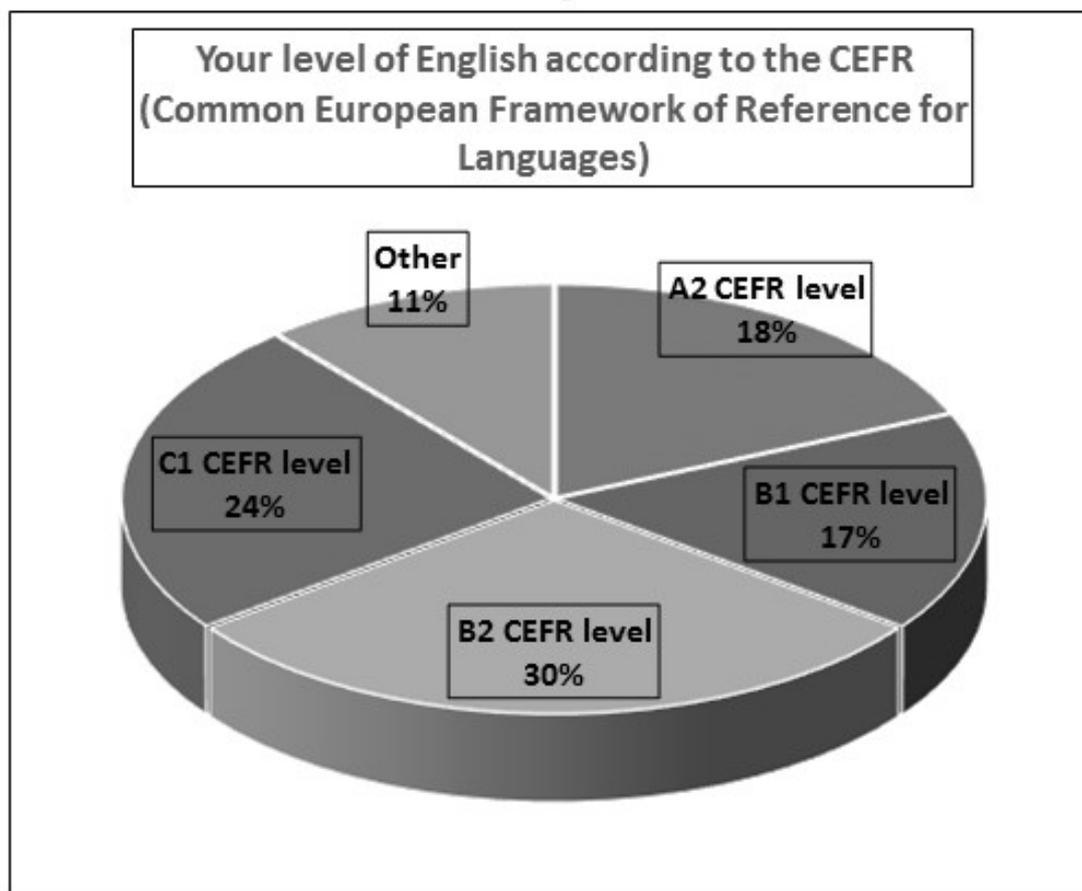

Рис. 2. Рівні володіння респондентами англійською мовою

На поставлене питання «Чи є мобільні додатки домінуючим засобом навчання?» значна кількість опитуваних (48,1 %) відповіла позитивно, що свідчить про значну поширеність серед майбутніх економістів та впливовість саме такого засобу навчання англійської мови. Даний факт може бути показником того, що вибір саме цієї технології в розвитку іншомовних знань, умінь та навичок є свідомим та обґрунтованим для переважної більшості суб'єктів її використання.

Більше половини респондентів (53 %) відповіли, що використовують мобільні засоби для вивчення й вдосконалення англійського мовлення дуже часто, більш ніж раз на тиждень, що насамперед свідчить про зручність та ефективність у повсякденному вживанні даної системи засобів формування англомовної компетентності та нагальну необхідність подальшого її розвитку та поширення її впровадження (рис. 3).

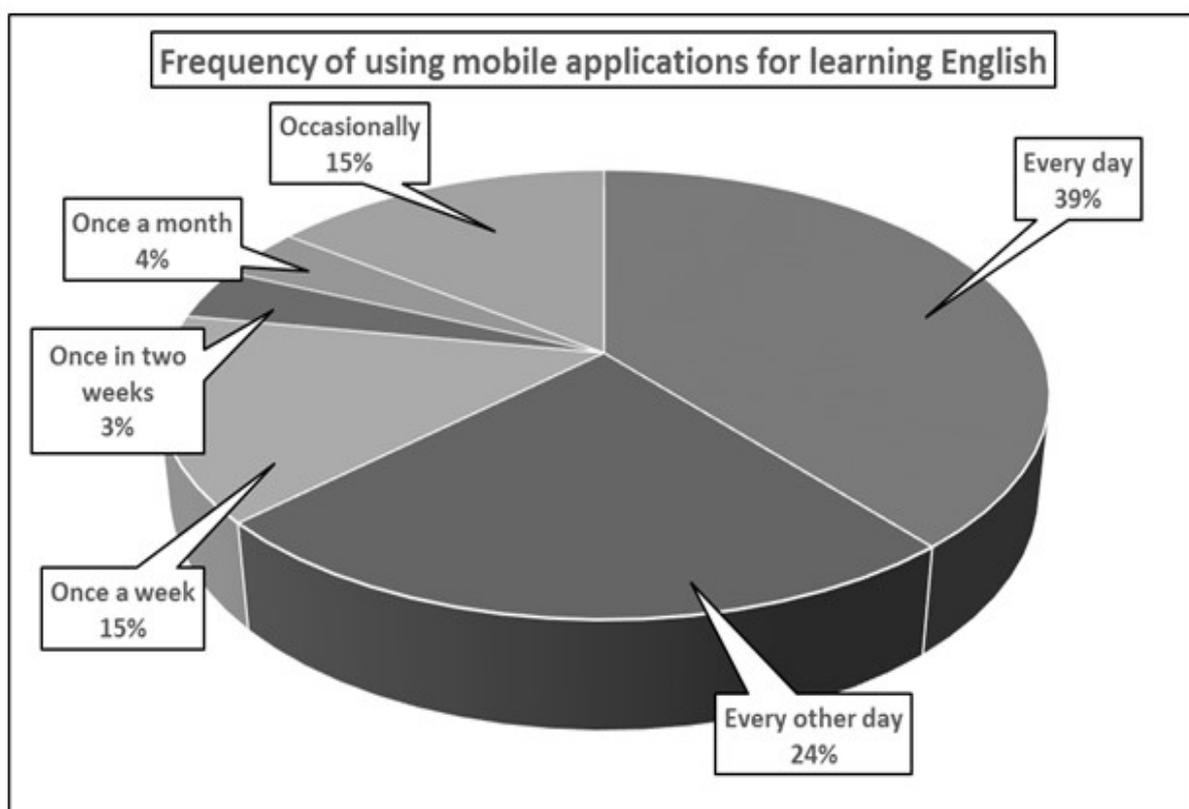

Рис. 3. Частота використання мобільних додатків для навчання англійської мови

Цікавими виявилися відповіді на прохання вказати, які саме додатки є найбільш уживаними в мобільному навчанні: респонденти вказали Oxford Dictionary of English (63 % опитуваних), Google Translate (61,1 %), English Grammar Test (53,7 %). Діаграма відповідей наведена на рис. 4.

Наведені результати засвідчили, що респонденти користуються переважно добре відомими мобільними додатками (словниками,

перекладачем, тестовими програмами). Проте поза увагою користувачів залишаються мобільні додатки, які розроблені для вдосконалення володіння англійською в нетрадиційній формі. Наприклад, додаток Johnny G., який дозволяє закріпити й перевірити знання за допомогою різних цікавих вікторин, при цьому вибрати розділ мови, який слід перевірити (лексику, граматику, вимову слів та ін.), можна самостійно. До того ж не слід забувати про аудіювання, як одну з ключових форм оволодіння мовою. Тож корисним буде мобільний додаток Learn English by Listening, який надає можливість вивчати англійську, слухаючи англійське мовлення, записане носіями мови. Слід відзначити, що Інтернет наразі надає безліч пропозицій щодо мобільних додатків для вдосконалення англійської, значна кількість яких є досить потужними й корисними для використання в освітньому процесі.

Mobile learning preferences

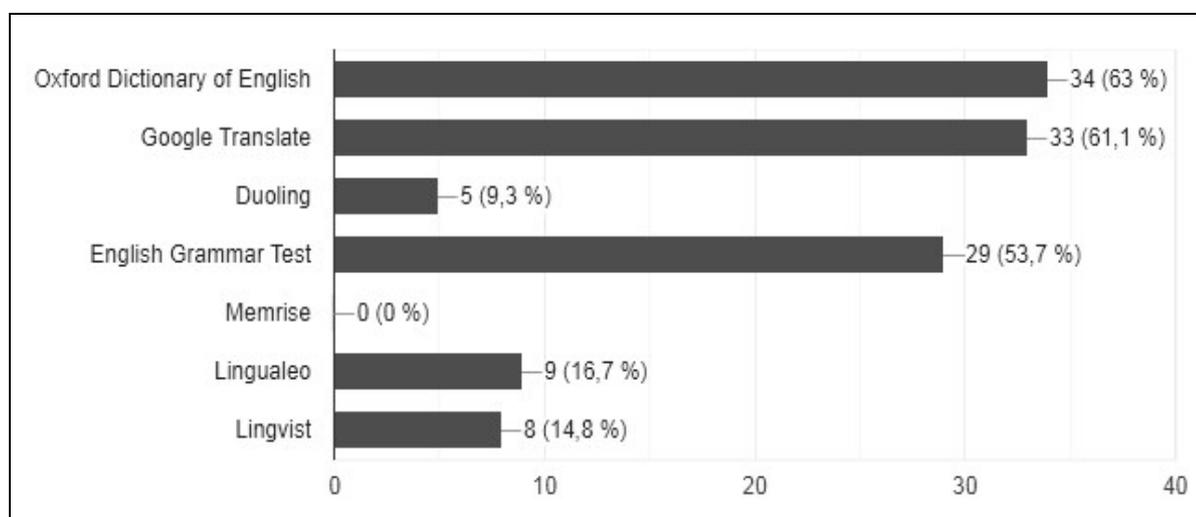

Рис. 4. Переваги респондентів у використанні мобільних додатків для навчання англійської мови

Відповідь на наступне запитання дозволила визначити, що найбільш важливим аспектом використання mobile-learning як сучасної технології формування англомовної компетентності майбутніх економістів-міжнародників був визначений лексичний аспект (72,2%), що полягає переважно в розширенні власне словникового запасу, а також підвищенні широти та системності норм і правил оперування певними поняттями (рис. 5).

Майже 95% респондентів відзначили, що використання мобільних додатків є ефективним методом формування й розвитку мовних навичок, доцільним для впровадження у процес формування англомовної комунікативної компетентності майбутніх економістів-міжнародників.

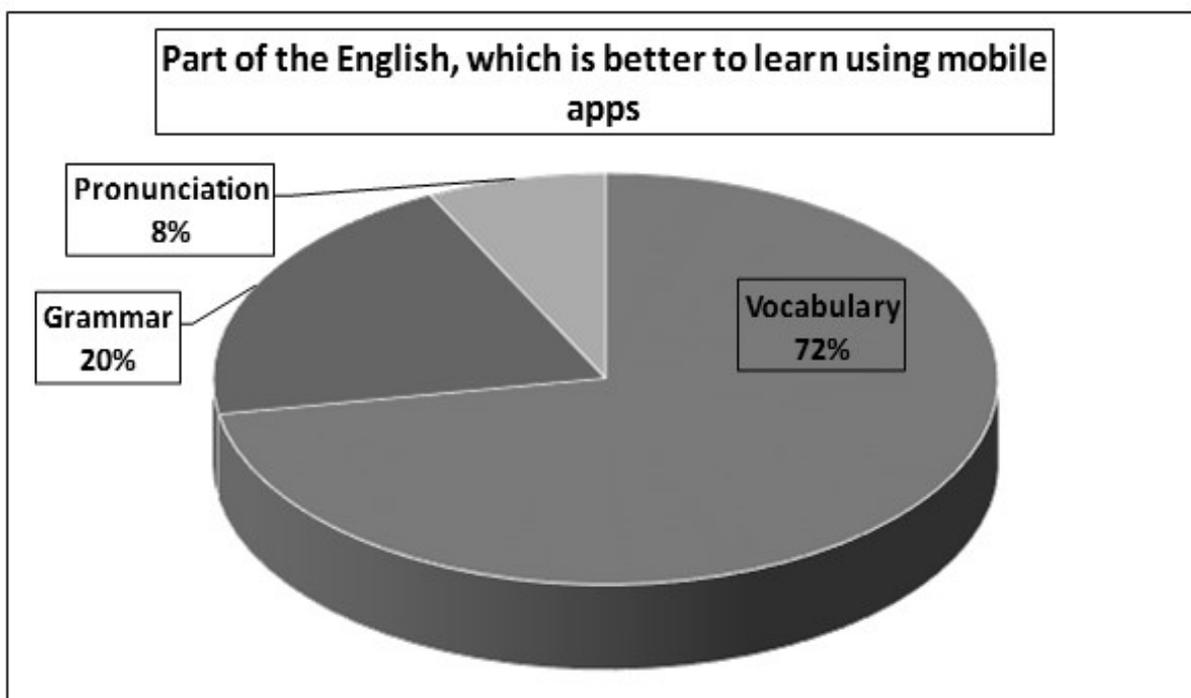

Рис 5. Фокус вивчення англійської мови засобами мобільного навчання.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Аналіз наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних учених дозволив сформулювати власне розуміння поняття «мобільне навчання» як однієї з сучасних форм е-навчання, доцільної для використання під час формування англійської мовної компетентності майбутніх економістів, зокрема фахівців міжнародної економіки. Мобільне навчання ефективно реалізує дидактичну функцію (використання мобільних гаджетів як засобів навчання, розроблення змісту специфічного мобільного інформаційно-дидактичного контенту), а також забезпечує спілкування учасників навчального процесу (комунікаційна функція).

Проведене серед майбутніх економістів-міжнародників та їх викладачів опитування щодо використання засобів мобільного навчання довело значний інтерес до цієї форми навчання, її широке застосування й відкрило перспективи для розроблення мобільного навчального контенту. Найбільш ефективними методами мобільного навчання є створення навчального сайту, адаптованого до мобільних пристроїв із відображенням навчальної інформації у спрощеному вигляді; блогу з можливістю швидкої та зручної зміни інтерфейсу, додавання зображень, відео, презентацій, організації спільної діяльності у вигляді читання, обговорення, додавання записів (постів), коментарів; використання мобільних додатків (Viber, Gmail та ін.), які входять до програмного забезпечення смартфонів, планшетів та інших мобільних пристроїв і надають можливість швидкої перевірки е-пошти,

перегляду е-контенту, здійснення комунікації. У мобільному навчанні доцільно використовувати й потенціал *соціальних мереж*, які створюють умови для ефективної комунікації між студентами й викладачем; організації та проведення анкетувань, опитувань, контрольних зрізів знань, інших заходів із оцінювання якості навчання; розповсюдження навчальних матеріалів; самостійного створення електронного навчального контенту, у тому числі з використанням засобів мультимедіа; включення студентів до роботи професійних співтовариств, виходу дискусій за межі аудиторії та навчальної програми тощо.

Упровадження засобів мобільного навчання призводить до певної трансформації методики викладання іноземної мови, виникають нові форми спільної роботи викладача зі студентами, навчання виходить за межі аудиторії, змінюються функції викладача, який стає тьютором, наставником, фасилітатором. Завдяки використанню засобів *mobile learning* відбувається взаємодія форм і методів формальної та неформальної освіти, урізноманітнення навчальних програм, переосмислення методів навчання.

Отже, мобільне навчання має значний дидактичний потенціал, який полягає у формуванні системи знань, моделюванні та візуалізації окремих навчальних дій, формуванні вмінь і навичок проведення навчальних досліджень, автоматизації контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів, підтримці навчальної діяльності та організації самостійної роботи студентів. Форми та методи мобільного навчання забезпечують реалізацію сучасних принципів інформатизації та глобалізації освіти й можуть успішно використовуватись у формуванні англомовної компетентності майбутніх економістів за умов розроблення спеціального мобільного контенту. Саме в цьому напрямі планується хід подальшого наукового пошуку.

ЛІТЕРАТУРА

- Behera, S. (2013). E- and M-learning: a Comparative Study. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 4 (3), 65-78.
- Jones, A., Issroff, K. & Scanlon, E. (2006). Affective factors in learning with mobile devices. In M. Sharples (Ed.), *Big Issues in Mobile Learning: Report of a workshop by the Kaleidoscope Network of Excellence Mobile Learning Initiative*, (pp. 15-21). UK: University of Nottingham.
- Traxler, J. (2009). Current State of Mobile Learning. In M. Ally (Ed.), *Mobile Learning: Transforming the Delivery of Education and Training*, (pp. 9-24). Athabasca University, Canada: AU Press. Retrieved from: http://www.aupress.ca/books/120155/ebook/01_Mohamed_Ally_2009-Article1.pdf.
- Борисенко, Д. (2018). Використання мобільних додатків при розробленні дизайн-продукту у навчанні майбутніх фахівців з дизайну. *Інформаційні технології і*

- засоби навчання, 6 (68), 47-63 (Borysenko, D. (2018). Using mobile applications when designing a product design for future design professionals. *Information Technologies and Learning Tools*, 6 (68), 47-63).
- Бугайчук, К. (2012). Мобільне навчання: сутність і моделі впровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів МВС України. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 1 (27). Взято з <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/619/480/>. (Buhaichuk, K. (2012). Mobile learning: the essence and models of implementation in the educational process of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. *Information Technologies and Learning Tools*, 1 (27). Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/619/480/>).
- Гаврілова, Л., Ябурова, О. (2017). Шляхи розвитку англомовної компетентності студентів педагогічного університету. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, 5 (2), 59-72. Взято з <http://pptma.dn.ua/files/2017/5-2/7.%20Gavrylova-Yaburova%20s.59-72.pdf>. (Gavrilova, L., laburova, O. Ways of Developing Pedagogical University Students' English Language Competence. *Professionalism of The Teacher: Theoretical and Methodological Aspects*, 5 (2), 59-72. Retrieved from: <http://pptma.dn.ua/files/2017/5-2/7.%20Gavrylova-Yaburova%20s.59-72.pdf>).
- Гагіна, Н., Борисенко, В. (2018). Концептуальні засади змішаного навчання в мовній освіті у вищій школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (75), 174-184 (Gagina, N., Borysenko, V. (2018). Conceptual framework of blended language learning in higher school. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1 (75), 174-184).
- Кислова, М., Словак, К. (2016). Методика використання мобільного навчального середовища у навчанні вищої математики майбутніх інженерів-електромеханіків. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 1 (51), 77-94. Взято з <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1360> (Kyslova, M., Slovak, K. (2016). Methodology of using the mobile learning environment in the study of higher mathematics of future engineers-electromechanics. *Information Technologies and Learning Tools*, 1 (51), 77-94. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1360>).
- Стрюк, М., Семеріков, С., Стрюк, А. (2015). Мобільність: системний підхід. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 5 (49), 37-70. Взято з <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1263/955>. (Striuk, M., Semerikov, S., Striuk, A. (2015). Mobility: A Systemic Approach. *Information Technologies and Learning Tools*, 5 (49), 37-70. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1263/955>).
- Ткачук, Г. В. (2018). Особливості впровадження мобільного навчання: перспективи, переваги та недоліки. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2 (64), 13-22. Взято з <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1948>. (Tkachuk, H. V. (2018). Features of the introduction of mobile learning: prospects, advantages and disadvantages. *Information Technologies and Learning Tools*, 2 (64), 13-22. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1948>).

РЕЗЮМЕ

Гаврилова Людмила, Ябуров Максим. Использование средств мобильного обучения в формировании англоязычной компетентности будущих экономистов.

Авторами проанализированы современные взгляды на мобильное обучение как специфическую разновидность электронного обучения, изучен научный опыт украинских и зарубежных ученых К. Бугайчука, М. Кисловой, С. Семерикова, А. Стрюка, М. Стрюка, Г. Ткачук, Дж. Траклера, С. Бегера, А. Джонс и др. Представлено собственное понимание понятия «мобильное обучение». Определено место мобильного обучения в подготовке будущих экономистов-международников и намечены перспективы дальнейшего использования мобильных ресурсов при формировании их англоязычной коммуникативной компетентности. Описаны результаты онлайн опроса студентов – будущих экономистов-международников и преподавателей английского языка, обеспечивающих изучение профессионально ориентированных дисциплин. Опрос позволил определить частоту использования мобильных приложений для освоения английского языка, их востребованность; употребляемыми оказались Oxford Dictionary of English, Google Translate, English Grammar Test.

Ключевые слова: мобильное обучение, мобильная учебная среда, англоязычная компетентность, будущие экономисты.

SUMMARY

Havrilova Liudmyla, Iaburov Maksym. The use of mobile learning tools in forming future economists' competence in English.

The article is devoted to the actual problem – implementation of mobile learning tools into the training of future economists. The authors analyze modern views on mobile learning as a specific kind of e-learning, study the scientific experience of domestic and foreign scientists such as K. Bugaychuk, M. Kislova, S. Semerikov, A. Stryuk, M. Stryuk, G. Tkachuk, J. Traksler, S. Begera, A. Jones and others. The concept of “mobile learning” formulated by the authors, is provided. The article’s goal realization includes the place of mobile learning in the preparation of future economists’ determination and outlining the prospects of further use of mobile resources during formation of future economists’ English-language communicative competence. Main research methods are theoretical methods of scientific knowledge (analysis and synthesis, generalization and deduction), the methods of the empirical level (surveys and observations). The results of the students’ on-line survey featuring future economists and English teachers who provide professional-oriented training are described. The survey allowed to determine the attitude of respondents to the use of mobile tools for studying and improving English speaking skills; the frequency of mobile applications use for the English language acquisition, mobile applications’ demand (the most commonly used were Oxford Dictionary of English, Google Translate, English Grammar Test). Almost all respondents agreed that mobile learning is effective for the development of language skills, suitable for introducing into the process of forming English-language communicative competence of future international economists. The conclusions note that mobile learning effectively implements the didactic function (the use of mobile gadgets as learning tools, development of the specific mobile informational and didactic content), as well as provides communication between participants during the learning process (communication function). The most effective methods of mobile learning are indicated, among them: creation of a training site adapted to mobile devices; creating a training blog; the use of mobile applications that are part of the mobile software, and the potential of social networks. It is concluded that the research is practical, since it outlines the prospects for the mobile learning introduction in the process of training future economists. It is

important that the forms and methods of mobile learning provide implementation of modern principles of informatization and globalization of education and can be successfully used in forming English competence of future specialists of the international economy when the conditions of developing special mobile content are met.

Key words: *mobile learning, mobile learning environment, English competence, future economists.*

УДК 378:373.2/.3.091.12.011.3-051]:005.591.45

Наталія Голота

Педагогічний інститут Київського
університету імені Бориса Грінченка

ORCID ID 0000-0003-3748-753X

Антоніна Карнаухова

Педагогічний інститут Київського
університету імені Бориса Грінченка

ORCID ID 0000-0001-6476-8084

DOI 10.24139/2312-5993/2019.03/027-038

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтована актуальність проблеми підготовки педагогів до організації ефективного педагогічного партнерства закладів дошкільної та початкової освіти з різними соціальними інститутами. Взаємодія суб'єктів освітнього процесу в сучасних умовах ґрунтується на філософії співробітництва, створення умов, партнерства. Майбутні вихователі закладів дошкільної освіти та вчителі початкової школи мають бути здатними консолідувати зусилля батьків, громадськості у справі виховання найменших членів нашого суспільства. У статті розкрито умови формування готовності майбутніх педагогів до організації ефективного педагогічного партнерства закладів дошкільної та початкової освіти з різними соціальними інститутами, а саме: створення психологічно комфортної атмосфери, уміння організовувати діалог, стимулювання рефлексивної діяльності студентів. Охарактеризовано головні принципи педагогічного партнерства: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах, стосунках; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство. Окреслені особливості формування готовності майбутніх педагогів до організації ефективного педагогічного партнерства закладів дошкільної та початкової освіти з різними соціальними інститутами.

Ключові слова: *майбутні педагоги, педагогічне партнерство, заклад дошкільної освіти, початкова освіта, студенти, готовність, умови, принципи, ідеї.*

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку освіти спричинили попит на педагогів, які здатні навчатися впродовж життя, критично мислити, досягати поставлених цілей, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі. Найважливішими соціальними інститутами,